

micis canes edunt; & ipse Salvator non venit justos vocare, sed peccatores. Non enim egent sani medico. Et magis vult pœnitentiam peccatoris, quam mortem. Et errantem oviculam suis humeris refert. Et prodigum filium revertentem excipit lætus pater. Quin potius Apostolus ait: Nolite judicare ante tempus. Tu enim quis es, qui alienum servum judices? suo domino stat, aut cadit. Et qui stat, videat ne cadat. Et invicem onera vestra portare. Aliter, sorores charissimæ, hominum labor, aliter Christus judicat. Non eadem est sententia tribunalis ejus, & anguli susurronum. Multæ hominibus viæ videntur justæ, quæ postea reperientur pravæ. Et in testaceis vasculis thesaurus sæpè reconditur. Petrum ter negantem amaræ in suum locum restituere lacrymæ. Cui plus dimittitur, plus amat. De toto grege siletur, & ob unius morvidæ pecudis salutem Angeli lætantur in celo. Quod si cui videtur indignum, audiat à Domino. Amice, si ego bonus sum, quare oculus tuus nequam est?

HIERONYMUS AD RUFFINUM.

Argum. Epistolæ.

Innocentio fabro pereunte, & Heliodoro ab eremo in patriam reverso, solius Evagrii, & Hylæ contubernio. D. Hieronymus sublevatur: nam Bonosus ab ipso ad Monachi propositum inflammatus, in insula quadam horrida sanctam agebat vitam. Intelligens D. Hieronymus, Ruffinum suum studiorum sacrorum sodalem in Ægyptum concessisse, illum ad se invitat, & ac suo statu, deque Bonosi sodalis sui vita reddit certiorum.

PLUS Deum tribuere, quàm rogatur, & ea sæpè concedere, quæ nec oculos vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascenderunt, licèt ex sacrorum ministerio voluminum ante cognoverim, tamen in causa propria nunc probavi, Ruffine charissime. Ego enim, qui audaci fieri satis voto credebam: si vicissitudine litterarum imaginem nobis præsentis mentiremur, audio te Ægypti secreta penetrare, Monachorum invisere choros, & cœlestem in terris circumire familiam. O si mihi nunc Dominus Jesus Christus, vel Philippi ad Eunuchum, vel Habacuc ad Danielem translationem repentè concederet: quàm ego nunc tua arctis stringerem complexibus, quàm illud os, quod mecum vel erravit aliquando, vel sapuit, impressis figerem labiis. Verum quia non tam te sic ad me venire, quàm ad te sic ire non mereor, & invalidum, etiam cum sanum est corpusculum; crebri fregere morbi; has mei vicarias, & tibi obvias mitto, quæ te copula

amoris innexum, ad me usque perducant. Prima inopinati gaudii ab Heliodoro fratre mihi est nunciata felicitas. Non credebam certum, quod certum esse cupiebam, præsertim cum & ille ab alio se audisse diceret, & rei novitas fidem sermonis auferret. Rursum suspensam voto nutante mentem quidam Alexandrinus Monachus, qui ad Ægyptios Confessores, & voluntate jam Martyres, pio plebis jam dudum fuerat transmissus obsequio, manifestus ad credulitatem nuntii author impulerat. Fateor & in hoc meam labasse sententiam: Nam cum patriam tuam ignoraret & nomen, in eo tamen plus videbatur afferre, quod eadem asserebat, quæ jam alius indicaverat. Tandem plenum veritatis pondus erupit. Ruffinum enim Nitriæ esse, & ad beatum perrexisse Macarium, crebra commentium multitudo referebat. Hic vero tota credulitatis frena laxavi, & tunc verè agrotum esse me dolui: & nisi me attenuati corporis vires quadam compede præpedissent, nec mediæ fervor æstatis, nec navigantibus semper in certum mare, pia cum festinatione gradienti, valuisset obsistere. Crèdas mihi frater: non sic tempestate jactatus portum nauta prospectat, non sic scientia imbres arva desiderant, non sic curvo assidens littori anxia filium mater expectat, postquam me a tuo latere subitus turbo convulsit; postquam glutino charitatis hærentem impia distraxit avulsio: tunc mihi cæruleus supra caput astitit imber: tunc maria undique, & undique cælum. Tandem in incerto peregrinationis erranti, cum me Thracia, Pontis, atque Bithynia, totumque Galatiæ, & Cappadociæ iter, & fervido Cilicum terra frigesceret æstu; Syria mihi, velut fidissimus naufrago portus occurrit, ubi

ego, quidquid morborum esse poterat expertus, ex duobus oculis unum peridi. Innocentium enim partem animæ meæ, repentinus febrium ardor abstraxit. Nunc uno & toto mihi lumine Evagrio nostro fruor: cui ego semper infirmus ad laborem cumulus accessi. Erat nobiscum & Hylas sancti Melanii famulus, qui puritate morum maculam servitutis abluerat, & hic necdum obductam rescidit cicatricem. Verum quia de dormientibus contristari, Apostoli voce prohibemur, & nimia vis mœroris læto superveniente nuntio temperata est: indicamus hæc tibi, ut si nescis, discas; si ante cognovisti, pariter gaudeamus. Bonus tuus, immo meus, & ut verius dicam, noster, scalam præ sagatam Jacob somniantem jam scandit, portat crucem suam, nec de castrino cogitat, nec post tergum respicit. Seminat in lacrymis, ut in gaudio merat. Et sacramento Moysi serpentem in eremo suspendit. Cedant huic veritati tam Græco, quam Romano stylo mendaciis ficta miracula. Ecce puer honestis sæculi nobiscum artibus institutus, cui opes affatim, dignitas apprimè inter æquales erat, contempta matre, sororibus, & charissimo sibi germano, insulam pelago circumsonante naufragam, cui asperæ cautes, & nuda saxa, & solitudo terrori est, quasi quidam novus paradisi colonus insedit. Nullus ibi agriculturalum, nullus Monachorum, ne parvulus quidem, quem nosti, Onesimus, quo velut fratre in osculo fruebatur, in tanta vastitate adhæret lateri comes. Solus ibi, immo jam Christo commitante non solus, videt gloriam Dei, quam etiam Apostoli, nisi in deserto non viderant. Non quidem conspicit turritas urbes; sed in novæ civitatis censu dedit nomen suum. Horrent sacco

membra deformi; sed sic melius **obviam** Christo rapietur in nubibus. Nulla **riparum** amenitate perfruitur; sed de latere, Domini aquam vitæ bibet. Proponere tibi ante oculos, amice dulcissime, & in præsentiam rei totus animo, ac mente convertere. Tunc poteris laudare victoriam, cum laborem præliantis agnoveris. Totam circa **insulam** fremit insanum mare, & sinuosis montibus illis scopulis æquor reclamation. Nullo terra **gramine** virescit: nullis vernans campus densatur **umbraculis**. Abruptæ rupes quasi quemdam horrore **carcerem** claudunt. Ille securus, intrepidus, & totus **de** Apostolo armatus, nunc Deum audit, dum divina relegit; nunc cum Deo loquitur, cum Dominum **rogat**: & fortasse ad exemplum Joannis aliquid videt, dum in insula commoratur. Quas nunc diabolus nequere credis **tricas**? quas parare arbitraris **insidias**? Forsitam antiquæ fraudis memor, famem **suadere** tentabit. Sed jam illi responsum est: Non in solo Pane vivit homo. Opes forsitan gloriamque proponet. Sed dicitur illi: Qui cupiunt divites fieri, incidunt in **musiculam**, & tentationes. Et mihi omnis gloriatio in Christo est. Fessa membra jejuniis, morbo gravante concutiet? sed Apostoli **repercutietur** eloquio: Quando infirmor, tunc fortior sum: & Virtus in infirmitate perficitur. Minabitur mortem: sed audiet: cupio dissolvi, & esse cum Christo. Ignita **jacula** vibrabit: sed excipiuntur scuto fidei. Et ne multa replicem, impugnet satanas, sed tutabitur Christus. Gloria tibi Domine Jesu, quod in die tua habeo, qui pro me te possit **rogare**. Scis ipse (tibi enim patent pectora singulorum, qui cordis arcana rimaris: qui tantæ bestię alyo inclusum Prophetam

in profundo vides) ut ego & ille pariter à tenera infantia ad florentem usque adoleverim ætatem; ut iidem nos nutricum sinus, iidem amplexus foverint **bajulorum**: & cum post Romana studia ad Rheni semibarbaras ripas, eodem cibo, pari frueremur hospitio, ut ego primus cœperim velle te collere. Memento quæso hunc bellatorem tuum, mecum quondam fuisse tironem. Habeo promissum majestatis tuæ: Qui docuerit, & non fecerit, minimus vocabitur in regno cœlorum. Qui autem docuerit & fecerit, maximus vocabitur in regno cœlorum. Fruatur ille virtutis **corona**, & ob quotidiana martyria stolatus Agnum sequatur. Multæ sunt mansiones apud Patrem, & stella à stella differt in claritate. Mihi concede, ut inter sanctorum calcanea caput possim labare: ut cum ego voluerim, ille perfecerit: mihi ignoscas, qui implere non potui; illi tribuas præmium, quod meretur. Plura fortasse, quàm Epistolæ brevitatis patiebatur, longo sermone protraxerim: quod mihi semper accidere consuevit, quando aliquid de Bonosi nostri laude dicendum fuit. Sed ut ad illud reddeam, unde discesseram: obsecro te, ne amicum, qui diu quæritur, vix invenitur, difficile servatur, pariter cum oculis mens amittat. Fulgeat quilibet auro, & pompatis ferculis corusca ex sarcinis metalla radiant. Charitas non potest comparari. Dilectio pretium non habet. Amicitia quæ desinere potest, vera nunquam fuit. Vale in Christo.

HIERONYMUS AD NITIAM.

Argumentum Epistolæ.

Cum Nitia quondam sodali deliciarum, & peregrinationum commite, quod nihil scribat, velut immemor recentis amici D. Hieronymus expostulat illum Chromatium, & Eusebii exemplo adhortans, ut aliquam describat.

Turpilius Comicus tractans de vicissitudine litterarum: Sola, inquit, res est, quæ homines absentes præsentem facit. Nec falsam dedit, quamquam in re non vera, sententiam. Quid enim est (ut ita dicam) tam præsens inter absentes, quam per Epistolas & alloqui & audire quos diligas? Nam & rudes illi Italianæ homines, quos Cascos Ennius, * qui sibi, ut in rhetoricis Cicero ait, ritu ferino victum quærebant, ante chartæ, & membranarum usum, aut in dedolatis è ligno codicillis, aut in corticibus arborum mutua Epistolarum alloquia missitabant. Unde, & portitores earum tabellarios & scriptores à libris arborum libentarios vocavere. Quanto magis igitur nos, expolito jam artibus mundo, id non debemus omittere, quod illi sibi præstiterunt apud quos erat cruda rusticitas, & qui humanitatem quodammodo nesciebant? Ecce beatus Chromatius cum Sancto Eusebio, non plus natura, quam morum æqualitate germano, litterario me provocavit officio. Tu, modo à nobis abiens, recentem amicitiam scendis potius, quam dissuis. Quod prudenter apud Ci-

* Veteri Sabinorum lingua, *Cascum* antiquum significat.

eronem Lælius vetat. Nisi fortè ita tibi exosus est oriens, ut litteras quoque tuas hunc venire formides. Expergiscere, expergiscere, évigila de somno, præsta unam chartæ schedulam charitati. Inter delicias patriæ, & communes, quas habuimus peregrinationes, aliquando suspira. Si amas, scribe obsecranti; si irasceris, iratus licet scribe. Magnum & hoc desiderii solamen habebō, si amici litteras vel indignantis accipiam.

HIERONYMUS AD CHROMATIUM, JOVINUM
& Eusebium.

Argumentum Epistolæ.

Chromatius, & Eusebius fratres, una cum Jovino amico, & matre, necnon Sororibus virginibus eadem in domo sanctè vivebant. His omnibus una epistola satisfacit D. Hieronymus. Comprobat laudes Bonosi de quo scripserant. Sororem suam illis commendat, & sanctum illorum contubernium laudibus vehit.

NON debet charta dividere, quos amor mutuus copulavit: Nec per singulos officia mei sunt partienda sermonis; cum sic invicem vos ametis, ut non minus tres charitas jungat, quam duos natura sociavit: quin potius si rei conditio pateretur, sub uno litterulæ apice nomina indivisa concluderem, vestris quoque ita me litteris provocantibus, ut & in uno tres, & in tribus unum putarem. Nam postquam Sancto Evagrio transmittente, in ea ad me eremi parte delatæ sunt, quæ inter Syros, ac Sarracenos vastum limitem ducit; sic gavisus sum, ut illum diem Romanæ felicitatis, quo primum Marcelli apud Nolam prælio post Cannensem pugnam Hanni-

balis agmina conciderunt, ego vicerim. Et licet supra dictus frater sæpè me visitet, atque me ita, ut sua in Christo viscera foveat, tamen longo à me spatio sejunctus, non minus mihi derelinquit abeundo desiderium, quàm attulerit veniendo lætitiã. Nunc cum vestris litteris fabulor, illas amplector: illæ mecum loquuntur, illæ hic tantum Latinè sciunt: hic enim aut barbarus semisermo dicendus est, aut tacendum. Quotiescumque charissimos mihi vultus notæ manus referunt impressa vestigia, toties aut ego hic non sum, aut vos hic estis. Credite amori vera dicenti: & cum has scriberem, vos videbam. De quibus hoc primum queror, cur tot interjacentibus spatiis maris atque terrarum tam parvam Epistolam miseritis, nisi quod ita merui, qui vobis, ut scribitis, ante non scripsi. Chartam defuisse non puto, Ægypto ministrante commercia. Et si alicui Ptolemæus maria clausisset, tamen Rex Attalus membranas à Pergamo miserat, ut penuria chartæ pellibus pensaretur. Undè & Pergamentorum nomen ad hunc usque diem, tradente sibi invicem posteritate, servatum est. Quid igitur? Arbitrer bajulum festinasse? quamvis longæ epistolæ una nox sufficit. An vos aliqua occupatione detentos? nulla necessitas major est charitate. Restant duo; ut aut vos piguerit, aut ego non meruerim. E quibus malo vos incusare tarditas, quàm me condemnare non meritum. Facilius enim negligentia emendari potest, quàm amor nasci. Bonosus, ut scribitis, quasi filius *ixhyos*, id est, piscis, aquosa petit. Nos pristina contagione sordentes, quasi reguli & scorpiones arentia quæque sectamur. Ille jam calcat super colubri caput; nos serpenti terram ex divina sententia comedenti, adhuc cibus

sumus. Ille jam potest summum graduum psalmum scandere; nobis adhuc in primo ascensu flentibus, nescio an dicere aliquando contingat: Levavi oculos meos in montes, undè veniet auxilium mihi. Ille inter minaces sæculi fluctus in tuto insulæ, hoc est Ecclesiæ gremio sedens, ad exemplum Joannis librum fronte jam devorat: ego in scelerum meorum sepulchro jacens, & peccatorum vinculis colligatus, Dominicum de Evangelio expecto clamorem; Hieronymus, veni foras: Bonosus inquam (quia secundum Prophetam omnis diaboli virtus in lumbis est) trans Euphratrem tulit lumbare suum; ubi illud in foramine petrae abscondens, & postea scissum reperiens, cecinit: Domine, tu possedisti renes meos: Dirupisti vincula mea; tibi sacrificabo hostiam laudis. Me verò Nabucodonosor ad Babylonem, id est, confusionem mentis meæ, catenatum duxit: ibi mihi captivitatis jugum imposuit: ibi ferri circulum naribus meis inectens, de canticis Sion cantare præcepit. Cui ego dixi: Dominus solvit compeditos, Dominus illuminat cæcos. Et ut breviter captam dissimilitudinem finiam, ego veniam deprecor, ille expectat coronam. Soror mea, Sancti Juliani in Christo fructus est. Ille plantavit, vos rigate: Dominus incrementum dabit. Hanc mihi Jesus pro eo vulnere, quod diabolus infixerat, præstitit, vivam reddendo pro mortua. Huic ego (ut ait Gentilis Poeta) omnia etiam tuta timeo. Scitis ipsi lubricum adolescentiæ iter; in quo & ego lapsus sum, & vos non sine timore transistis. Hoc illa nunc maximè ingrediens, omnium est fulcienda præceptis, omnium est sustentanda solatiis, id est, crebris vestrae sanctitudinis epistolis roboranda. Et quia charitas omnia sus-

tinet, obsecro, ut etiam à Papa Valeriano ad eam confortandam litteras exigatis. Nostis puellares animos his rebus plerumque solidari, si se intelligant curæ esse majoribus. In mea enim patria, rusticitatis vernacula, Deus venter est, & in diem vivitur: & sanctior est ille, qui ditior est. Accessit huic patellæ (juxta tritum populi sermone proverbium) dignum operculum: Lupicinus sacerdos, secundum illud quoque, de quo semel in vita Crassum ait risisse Lucilius: Similem habent labra lactucam, asino carduos comedente, videlicet, ut perforatam navem debilis gubernator regat, & cæcus cæcos ducat in foveam, talisque sit rector, quales illi qui reguntur. Matrem communem, quæ cum vobis sanctitate societur, in eo vos prævenit, quia tales genuit, cujus verè venter aureus potest dici, eo salutamus honore, quo nostis: una quoque suspiciendas cunctas sorores, quæ sexum vicere cum sæculo, quæ oleo ad lampadas largiter præparato Sponsi opperiantur adventum. O beata domus in qua morantur Anna vidua, virgines Profetissæ, geminus Samuel nutritus in templo! O tecta felicia in quibus cernimus Machabæorum Martyrum coronis cinctam Martyrem matrem! Nam licet quotidie Christum confiteamini, dum ejus præcepta servatis; tamen ad privatam gloriam publica hæc accessit vobis & aperta confessio, quod per vos ab urbe vestra Ariani quondam dogmatis virus exclusum est. Et miramini forsitan, quod in fine jam epistolæ rursum exorsus sim: Quid faciam? Vocem pectori negare non valeo: Epistolæ brevitatis compellit tacere: desiderium vestri cogit loqui. Præproperus sermo: confusa turbatur oratio: amor ordinem nescit.

HIERONYMUS AD CHRISOGONUM

Monachum Aquileiæ.

Argumentum Epistolæ.

Expostulat cum Chrisogono Aquileio Monacho, quod nihil scribens, oblitus videatur absentis amici, idque tam cito, & ejus nuper amicum habere ceperit.

QUI circa te affectus meus sit, charissimus ambobus Heliodorus tibi potuit fideliter nuntiare; qui non minore te diligit amore, quam ego diligo, ut semper in ore meo nomen tuum sonet, ut ad primam quamque confabulationem jucundissimi mihi consortii sui recorder, ut humilitatem admirer; virtutem efferam; prædicem charitatem. Verum tu, quod natura lynces insitum habent, ne post tergum respicientes meminerint priorum, & mens perdat, quod oculi videre desiderint; ita nostræ es necessitudinis penitus oblitus, ut illam epistolam, quam in corde Christianorum scriptam Apostolus refert, non parva litura,* sed imis, ut ajunt, ceris, eraseris. Et illæ quidem, quas diximus, feræ, sub frondente captantes arboris ramo fugaces capras, aut timidum cervos animal comprehendunt; currentemque frustra prædam, dum hostem suum secum vehit, rabido desuper ore dilaniant, & tandiu meminere prædandi, quandiu venter vacuus siccum fame guttur exasperat: ubi verò sanguine Pasta feritas viscera distenta compleverit, cum saturitate succedit oblivio, tandiu nescitura quid capiat, donec memoriam revo-

* Sic dicitur, cum aliqua deletæ scripturæ restant vestigia: cæterum cum penitus quid aboletur, imis veris eradi dicitur.

caverit esuries. Tu necdum satius è nobis, cur finem jungis exordio? cur amittis ante, quam tenes? Nisi fortè, negligentia semper excusatione socia, asseras te non habuisse quod scriberes: cum hoc ipsum debueris scribere, te non habuisse quod scriberes.

HIERONYMUS AD ANTONIUM
de modestia.

Argumentum Epistolæ.

Hunc D. Hieronymus de modestia adhortatur; conqueritur, quod nihil rescripserit, cum tot ab ipso scriptas D. Hieronymus epistolas miserit.

Dominus noster humilitatis magister, discipulantibus de dignitate discipulis, unum apprehendit è parvulis, dicens: Quicumque vestrum non fuerit conversus sicut infans, non potest introire in Regnum cœlorum. Quod ne tantum docere, nec facere videretur, implevit exemplo, dum discipulorum pedes labat; dum traditorem osculo excipit; dum loquitur cum Samaritana; dum ad pedes sibi sedente Maria, de cœlorum disputat regno; dum ab inferis resurgens primum mulierculis apparet. Satanas autem ex archangelico fastigio non aliam ob causam, nisi ob contrariam humilitati superbiam ruit. Et Judaicus populus primas sibi cathedras, & salutationes in foro vendicans, deputato antea in stillam situlæ, gentium populo succedente, deletus est. Contra sophistas quoque sæculi, & sapientes mundi, Petrus & Jacobus piscatores mituntur. Cujus rei causa Scriptura ait: Superbis Deus resistit humilis

bus autem dat gratiam. Vide frater quale malum sit, quod adversarium habet Deum: ob quod in Evangelio, & Pharisæus arrogans spernitur, & humilis publicanus auditur. Decem jam, nisi fallor, Epistolas plenas tam officii, quam precum misi, cum tu ne nutum quidem facere dignaris; & Domino loquente cum servis, frater cum fratre non loqueris. Nimis, inquires, contumeliose. Crede mihi, nisi styli verecundia prohiberet, tanta læsus ingererem, ut inciperes mihi rescribere vel iratus. Sed quoniam, & irasci, hominis est, & injuriam non facere, Christiani; ad antiquum morem revertens, rursus precor, ut & diligentem te diligas, & conseruo sermonem conseruus impartias. Vale in Domino.

HIERONYMUS AD DAMASUM.

Argumentum Epistolæ.

Aniochena Ecclesia sæpius jactata videbatur adhuc Arrianam hæresim sapere, & hypostases ab omnibus exigabat. Habitans D. Hieronymus in eremo iuxta Antiochiam, hujusmodi professionem suspectam habens, consulit Damasum Romane Urbis Episcopum, ut suis litteris significet, an eam sequi debeat: præmonens illum venenum latere in verbis, ne Campensibus id ambientibus assentiatur.

Quoniam vetusto oriens inter se populorum furore collisus, indiscissam Domini tunicam, & desuper textam, minutatim per frustra discerpit; & Christi vineam exterminant vulpes, ut inter lacus contritos, qui aquam non habent, diffi-

cilè, ubi fons signatus, & hortus ille conclusus sit, possit intelligi: ideò mihi Cathedram Petri, & fidem Apostolico ore laudatam censi consulendam; inde nunc meæ animæ postulans cibum, undè olim Christi vestimenta suscepi. Neque verò tanta vastitas elementi liquentis, & interjacens longitudo terrarum, me à pretiosæ margaritæ potuit inquisitione prohibere. Ubi cumque fuerit corpus, illuc congregabuntur & aquilæ. Profligato à sobole mala patri monio, apud vos solos incorrupta patrum servatur hæreditas. Ibi cespite terra fœcundo. Dominici seminis puritatem centeno fructu refert: hic obruta sulcis frumenta in lolium avenasque degenerant. Nunc in occidente Sol justitiæ oritur; in oriente autem Lucifer ille, qui ceciderat, supra sidera posuit thronum suum. Vos estis lux mundi, vox sal terræ, vos aurea vasa & argentea; hic testacea vasa, vel lignea, virgam ferream, & æternum opperiantur incendium. Quamquam igitur tui me terreat magnitudo, invitat tamen humanitas. A Sacerdote victimam salutis, à pastore præsidium ovium flagito. Facessat invidia, Romani culminis recedat ambitio: cum successore piscatoris, & discipulo Crucis loquor. Ego nullum primum, nisi Christum sequens beatitudini tuæ, id est, Cathedræ Petri communionem consocior: super illam petram ædificatam Ecclesiam scio. Quicumque extra hanc domum agnum comederit, profanus est. Si quis in Arca Noe non fuerit, peribit regnante diluvio. Et quia pro meis facinoribus ad eam solitudinem commigravi, quæ Syriam juncto Barbariæ fine determinat; nec possum Sanctum Domini, tot interjacentibus spatiis, & sanctimonia tua semper expetere, ideo hic collegas tuos Ægyptios

confessores sequor, & sub onerariis navibus, parva navicula delitescor. Non novi Vitalem, Meletium respuo, ignoro Paulinum. Quicumque tecum non colligit, spargit: hoc est qui Christi non est, Antichristi est. Nunc igitur, pro dolor, post Nicænam fidem, post Alexandrinum juncto pariter occidente decretum trium hypostaseon ab Arianorum præsuile, & Campensibus, novellum à me, homine Romano, nomen exigitur. Qui, quæso, ista Apostoli prodidere? quis novus Magister gentium Paulus hæc docuit? Interrogemus, quid tres hypostases posse arbitrentur intelligi. Tres personas subsistentes, ajunt. Respondemus nos ita credere. Non sufficit sensus, ipsum nomen efflagitant: quia nescio quid veneni in syllabis latet. Clamamus, si quis tres hypostases, aut tria enypostata, hoc est, tres subsistentes personas non confitetur, anathema sit. Et quia vocabula non ediscimus, hæretici, judicamur. Si quis autem hypostasim unam intelligens, non in tribus personis *usiam* hypostasim dicit, alienus à Christo est: & sub hac confessione vobiscum pariter cauterio unionis inurimur. Discernite, si placet, obsecro non timebo tres hypostases dicere: si jubetis, condatur nova pos Nicænam fides: & similibus verbis, cum Arianis confiteamur orthodoxi. Tota sæcularium litterarum schola nihil aliud hypostasim, nisi *usiam* novit. Et quis, rogo, ore sacrilego tres substantias prædicabit? Una est Dei & sola natura, quæ verè est. Id enim quod subsistit, non habet aliundè, sed suum est. Cætera quæ creata sunt, etiam si videntur esse, non sunt; quia aliquando non fuerunt, & potest, rursus non esse, quod non fuit. Deus solus, qui æternus est, hoc est qui exordium non habet, essentia nomen verè te-

net. Idcirco & ad Moysen de rubo loquitur: Ego sum, qui sum: & rursus: qui est, me misit. Erant utique tunc Angeli, Cœlum, terra, maria. Et quomodo commune nomen essentiali propriè sibi vindicat Deus? Sed quia illa sola natura est perfecta, & in tribus personis Diætas una subsistit, quæ est verè, & una natura est: quisquis tria esse, hoc est tres esse hypostases, id est: usias dicit, sub nomine pietatis tres naturas conatur asserere. Et si ita est, cur ab Ario parietibus separamur, perfidia copulati? Jungatur cum beatitudine tua Ursicinus, cum Ambrosio societur Auxentius. Absit hoc à Romana fide: sacrilegium tantum religiosa populorum corda non hauriant. Sufficiat nobis dicere, unam substantiam, tres Personas subsistentes, perfectas, æquales, coæternas. Taceantur tres hypostases: si placet, & una teneatur. Non bonæ suspicionis est, cum in eodem sensu verba dissentiant. Sufficiat nobis memorata credulitas. Aut, si rectum putatis tres hypostases cum suis interpretationibus debere nos dicere, non negamus: sed, mihi credite, venenum sub melle latet, transfiguravit se angelus satanæ in angelum lucis. Benè interpretantur hypostasim, & cum id, quod ipsi exponunt, habere me dicam, hæreticus judicor. Quid tam anxie unum verbum tenent? quid sub ambiguo sermone latitant? Si sic credunt, ut interpretantur, non damno quod retinent. Si sic credo, ut ipsi sentire se simulant, permittant & mihi meis verbis suum sensum loqui. Quamobrem obtestor beatitudinem tuam per Crucifixum, mundi salutem, per homousion Trinitatem, ut mihi epistolis tuis, sive tacendarum, sive dicendarum hypostaseon detur autoritas. Et ne fortè obscuritas loci in quo dego, te fallat; per bajulos litte-

rarum ad Evagrium Presbyterum, quem optimè nosti, dignare scripta transmittere; simul etiam cui apud Antiochiam debeam communicare significes: quia Campenses cum Thrasensibus hæreticis copulati, nihil aliud ambiunt, quàm ut autoritate communionis vestræ fulti, tres hypostases cum antiquo sensu prædicent.

HIERONYMUS AD DAMASUM.

Argumentum Epistolæ.

Cum vehementer vexaretur Hieronymus, & Damasus non responderet, de eadem re iterum interpellat blanditiis & obtestationibus adnitens, ut impiret responsum.

Importuna in Evangelio mulier tandem meruit auri: & clauso cum servis ostio, media licèt nocte, ab amico panes amicus accepit. Deus ipse, qui nullis contra se viribus superari potest, publicani precibus vincitur. Ninive civitas, quæ peccato periit, fletibus stetit. Quorsum ista tam longo repetita principio? Videlicèt, ut parvum magnus aspicias: ut dives pastor morbidam non contempnas ovem. Christus in paradysum de Cruce latronem intulit: Et ne quis aliquando seram conversionem putaret, fecit homicidii pœnam martyrium. Christus, inquam, prodignum filium revertentem læsus amplectitur, & nonaginta novem pecudibus derelictis, una ovicula, quæ remanserat, humeris boni pastoris advehitur. Paulus ex persecutore fit prædicator: oculis carnalibus excæcatur, ut mente plus videat, & qui vincos

Christi famulos ducebat ad concilium Judæorum, ipse postea etiam de Christi vinculis gloriatur. Ego igitur, ut ante jam scripsi, Christi vestem in Romana urbe suscipiens, * nunc barbaro Syriæ limite teneor. Et ne putes alterius hanc de me fuisse sententiam, quid mererer, ipse constitui. Verum ut ait Gentilis Poeta, *Cælum, non animum mutat, qui trans mare currit*: Ita me incessabilis inimicus post tergum secutus est, ut majora in solitudine bella nunc patiar. Hinc enim præsiidiis fulta mundi Ariana rabies fremit. Hinc in tres partes scissa Ecclesia ad se rapere me festinat: Monachorum circa manentium antiqua in me surgit autoritas. Ego interim clamito, si quis cathedræ Petri jungitur, meus est. Meletius, Vitalis, atque Paulinus tibi hæere se dicunt: possem credere, si hoc unus assereret. Nunc aut duo mentiuntur, aut omnes. Idcirco obtestor beatitudinem tuam per Crucem Domini, per necessarium fidei nostræ decus, per passionem Christi, ut qui Apostolus honore sequeris, sequaris & merito. Ita in solio cum duodecim iudicaturus sedeas: ita te alius senem cum Petro cingat; ita municipatum cæli cum Paulo consequaris, ut mihi litteris tuis apud quem in Syria debeam communicare significes. Noli despiciere animam, pro qua Christus mortuus est.

* Asserit se Romæ baptizatum fuisse: & elegantèr baptismum, *Christi vestem* appellat.

HIERONTMUS AD MARCELLAM.

Argumentum Epistolæ.

Excusat se quod paucis scripserit, nimirum occupatus conferendis Hebræorum voluminibus editioni Aquilæ.

UT tam parvam epistolam scriberem, causæ duplilis fuit; quòd & tabellarius festinabat, & ego alio opere detentus hoc quasi *parergo* * me occupare noluit. Quæris, quidnam illud sit, tam grande, tam necessarium, quo epistolice confabulationes minus exclusum sit. Jampridem cum voluminibus Hebræorum editionem Aquilæ confero, ne quid forsitam propter odium Christi Synagoga mutaverit; & ut amicæ menti fatear, quæ ad nostram fidem pertineant roborandam, plura reperio. Nunc à Prophetis, Salomone, Psalterio, Regnorumque libris ex amussim recensitis Exodum teneo, quem illi *Ellesemoth* vocant, ad Leviticum transiturus. Vides igitur quod nullum officium huic operi præponendum est. Attamen ne Currentius noster forte frustra cucurrerit, duas epistolas, quas ad sororem tuam Paulam, ejusque pignus Eustochium miseram, huic sermulo annexui: ut dum illas legeris, & in his aliquid doctrinæ pariter ac leporis inveneris, putes tibi quoque scripta esse quæ illis scripta sunt. Albinam communem matrem valere cupio: de corpore loquor, ut spiritu valeat non ignorans. Eamque per te sal-

N 4

* *Parergon*; id quod alicui rei præter propositum additur.

lutari obsecro, & duplici pietatis officio focillari, quod in una atque eadem Christiana simul diligatur, & mater.

HIERONYMUS ALIPIO, ET AUGUSTINO.

Argumentum Epistolæ.

Augustino gratulatur, cujus opera Celestiana hæresis à Celestio sectatore Pelagii orta, sit extincta. Excusat se quod nondum scripserit adversus libros Anniani Diaconi, qui & ipse Celestii discipulus fuit.

SANCTUS Innocentius Presbyter, qui hujus sermonis est portitor anno præterito, quasi nequaquam in Africam reversurus, mea ad dignationem vestram scripta non sumpsit. Tamen Deo gratias agimus, quod ita evenit, ut nostrum silentium vestris epistolis vinceretis. Mihi enim omnis occasio gratissima est, per quam scribo vestræ reverentiæ: testem invocans Deum, quod si posset fieri, assumptis alis columbæ vestris amplexibus implicarer; semper quidem pro merito virtutum vestrarum, sed nunc maximè, quia cooperantibus, & authoribus vobis, hæresis Celestiana jugulata est; quæ ita infecit corda multorum, ut cum superatos, damnatosque esse se sentiant, tamen venena mentium non omittant; & quod solum possunt, nos oderint, per quos putant se libertatem docendæ hæreseos perdidisse. Quod autem quæritis. Utrum rescripserim contra libros Anniani Pseudodiaconi Celedensis, qui copiosissimè pascitur, ut alienæ blasphemæ verba frivola subministret; sciatis me ipsos libros in schedulis missos à sancto fratre nostro

Eusebio Presbytero suscepisse; non ante multum temporis; & ex inde vel ingruentibus morbis, vel dormitione sanctæ & venerabilis filiæ vestræ Eustochii ita doluisse, ut propemodum contemendos putarem: in eodem enim luto hæsitat, & exceptis verbis tinnulis, atque emendicatis, nihil aliud loquitur. Tamen multum egimus, ut dum epistolæ meæ respondere conatur, apertius se proderet; & blasphemias suas omnibus patefaceret. Quicquid enim in illa miserabili Synodo Diospolitana dixisse se denegat, in hoc opere confitetur. Nec grande est ineptissimis neniis respondere. Si autem Dominus vitam tribuerit, & notarium habuerimus copiam, paucis lucubratiunculis respondebimus: non ut convincamus hæresim mortuam; sed ut imperitiam, atque blasphemiam ejus nostris sermonibus confutemus. Meliusque hoc faceret sanctitas vestra: ne compellamur contra hæreticum nostrā laudare. Sancti filii communes, Albinus. Apinianus, & Melania plurimum vos salutant. Has litteras de sancta Bethlehem, sancto Præsbytero Innocentio dedi perferendas. Neptis vestra Paula miserabiliter deprecatur, ut memores ejus sitis, & multum vos salutati. Incolumes vos, & memores mei, Domini Nostri Jesu Christi tueatur clementia, Domini verè sancti, atque omnium affectione venerabiles Patres.

HIERONIMUS AD AUGUSTINUM.

Argumentum Epistolæ.

Gratulatur ejus industria, per quem Hæreticorum factiones extinctæ sunt, & extinguantur; qua quidem in re suum quoque studium testificatur.

OMni quidem tempore beatitudinem tuam eo, quo decet honore veneratus sum, & habitantem in te dilexi Dominum Salvatorem; & tunc, si fieri potest, cumulo aliquid addimus, & plenè complemus, ut absque tui nominis mentione, ne unam quidem horam præterire patiamur, qui contra flantes ventos ardore fidei perstitisti. Maluisti, quantum in te fuit, solus liberari de Sodomis, quàm cum pereuntibus commorari. Scit, quid dicam prudentia tua Macte virtute, in urbe celebraris: catholici te conditorem antiquæ rursus fidei venerantur, atque suscipiunt; & quod signum majoris gloriæ est, omnes hæretici detestantur, & me pari persequuntur odio; ut quos gladiis nequeunt, voto interficiant. Incolumem, & mei memorem te Christi Domini clementia tueatur, Domine venerande & Beatissime Papa.

HIERONIMUS AD AUGUSTINUM.

Argumentum Epistolæ.

Post salutationes ultro citroque factas, nunciat extinctas hæreses clam ab Episcopo Hierosolymitano adhuc defendi.

Multi utroque claudicant pede, & ne fratris quidem cervicibus inclinantur, habentes affectum erroris pristini, cum prædicandi eandem non habeant libertatem. Sancti fratres, qui cum nostra sunt parvitate, præcipuè sanctæ ac venerabiles filiæ tuæ suppliciter te salutant. Fratres tuos dominum meum Alipium, & dominum meum Evodium, ut meo nomine salutes, precor coronam tuam. Capta Jerusalem tenetur à Nabuchodonosor, nec Jæremiæ vult audire consilia: quin potius Ægyptum desiderat, ut moriatur in Taphenes, & ibi servitute pereat sempiterna.

HIERONIMUS MAGNO ORATORI ROMANO.

Argumentum Epistolæ.

Ruffinus subornarat Magnum quemdam Oratorem Romanum, qui quæreret ab Hieronymo, cur litteris Ecclesiasticis admisceret litteras Ethnicorum, & sacra profanis contaminaret. Huic ratione reddit, ostenditque quatenus id liceat, & quorum exemplo id faciat.

Sebesium nostrum tuis mōnitis profecisse, non tam epistola tua, quàm ipsius pœnitudine didicimus.